Rok I. Wilno, d. 25 czerwca 1927 r. Nr. 12.

Wiadomości Archidiecezjalne Wileńskie

Cena prenumeraty:
Rocznie . . 15 zł
Półrocznie . 8 zł
Nr. pojedyń. 80 gr

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA.
Wilno, ul. Zamkowa 6.
Kurja Metropolitalna Wileńska
Konto P K. O Nr 80 833.

Cena ogłoszeń:
Cała strona . 60 zł
Pół strony . 30 zł
1/4 strony . . 15 zł
1/8 strony . . 8 zł

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

SALVE, REGINA!...

Koroną z gwiazd od wieków ukoronował Ją Pan, dał w rękę Jej sceptr łaski i miłosierdzia, purpurą królewską przywdział Ją, gdy przejrzał i przeznaczył na Matkę Syna swego.

Piastuje Marya tę najwyższą godność — Królowej nieba i ziemi. Nad światem panuje zmiłowaniem i łaskami, nad chórami aniołów — jako Matka Króla Nieskończonego Wieków, swym królowaniem sięga aż po Serce Boże i tam, rzec można, panuje swoją miłością.

„Astitit regina a dextris... in vestitu deaurato, circumdata varietate".

Salve, Regina!...

* * *

I nie dość tego.

Marya Królową jest w najszlachetniejszym i najbardziej ścisłym tego wyrazu znaczeniu, Królową-Matką, bo Syn Jej Królem, bo nam na Matkę Bóg-Syn Swą boską władzą Ją przeznaczył, bo królowanie Swe po macierzyńsku nad nami sprawuje.

Salve, Regina, Mater misericordiae!..

* * *

Toż zdobi Jej skroń wieniec królewski ręką Wszechmocnego od wieków włożony.

Zdobi Jej skroń korona, ręką Jej Syna-Zbawcy uwita, w brylanty łez, w rubiny krwi serdecznej, które u stóp krzyżowego Tronu z Nim razem wylała, zdobna.

Duch Święty, zstępuje na Nią. „By tym obłokiem otaczając" Ją „Moc Najwyższego" ukoronowała Ją w diadem wieczystej chwały — jako błogosławioną.

Salve, Regina!...

* * *

I świat Ją koronuje, — koronę wdzięczności na skroń Jej wkłada, koroną miłości Ją zdobi, bo Matkę-Królowę w Niej ma, bo niezliczone łaski i dobrodziejstwa od Niej odbiera.

Na Ostrej Bramie siedzibę sobie obrała i stąd na miasto i kraj, by słońca promienie, łaski Jej jaśnieją i dosięgają cielesnych i duchowych potrzeb synów tej ziemi.

Wdzięczni synowie ołtarz Jej na Ostrej Bramie wotami niezliczonemi przykryli, w złocistą szatę przybrali Jej Obraz, cudami słynący, a oddając się pod Jej opiekę i władzę, na głowę Jej włożyli korony — wdzięczności, miłości i poddaństwa znak, w kornym hołdzie wołając:

Salve, Regina!...

*
* *

Lecz dary te niosły serca poszczególne. Trzeba, by naród katolicki całego kraju, by Kościół sam królewską hojność Maryi, Królowej i Matki Miłosierdzia, w tej Ostrej Bramie uznał.

Orędzie Ojca św. **Piusa XI,** *który niegdyś Mszę św. u Cudownego Obrazu Matki Miłosierdzia na Ostrej Bramie odprawiał, skierowuje myśli i serca wiernych całego kraju do stóp królewskiego tronu Maryi, by tam zaprzysiągł raz jeszcze Jej i Jej Synowi wierność i miłość, a na znak tej przysięgi, by włożył imieniem Kościoła pozłociste korony.*

I oto w diadem zdobna — Królowa i Matka nasza przed nami staje...

Salve, Regina!...

*
* *

Do stóp Jej idźmy — Jej Syna kapłani — Jej Synowie. „Ecce Mater tua", przez usta Kościoła mówi w dzień Koronacji Obrazu Maryi Zbawca.

„Ecce Mater tua", a więc tulmy się do Jej stóp, bośmy „filii Mariae", my „regale sacerdotium", sami wprzód tam śpieszmy, sami witajmy.

Salve, Regina!...

I lud nasz do stóp Maryi wiedźmy, by oddać go Królowej — Matce.

Salve, Regina!... **X. A. N.**

DZIAŁ URZĘDOWY.

Zarządzenia Stolicy Apostolskiej.

Pismo okólne Św. Kongreg. Seminar. i Uniwersytetów do Biskupów—o nauczaniu katechetyki. — Nic tak się nie przyczynia do odbudowy Królestwa Jezusa Chrystusa, Zbawcy naszego, na ziemi, z woli samego Boga, jak świętość i nauka stanu kapłańskiego. „Bardzo poważne, zaiste, i właściwe wszystkim czasom, powody wymagają, by stan kapłański jaśniał licznemi i wybitnemi cnotami; nowe czasy jednak wymagają o wiele większych i liczniejszych" (Leon XIII, Enc. *Etsi nos,* 15 lut. 1882). — A ponieważ tylko ci mogą się stać odpowiednimi sługami ołtarza i gorliwymi pasterzami dusz, którzy się wychowując w świętych murach seminaryjnych, należycie się przyozdobią we wszelką naukę i cnotę, św. Stolica Apostolska wydawała bardzo mądre przepisy, dotyczące tych zakładów, z ich bowiem stanem ściśle się poniekąd łączą losy Kościoła. —Jesteśmy wprawdzie przekonani, że wszystko, co w tej sprawie zostało zarządzone, wszyscy, do kogo to należy, ściśle zachowują; to jednak pragniemy zwrócić baczniejszą uwagę wszystkich Biskupów, na jedno, co ma bardzo wielką wagę i znaczenie, a co się odnosi *do sposobu czyli metody podawania nauki chrześcijańskiej.* — Kanon 1365, § 3 Prawa Kanonicznego nakazuje, aby w czasie kursów teologicznych, które powinny trwać conajmniej przez cztery lata, „były także lekcje z Teologji pasterskiej, *z dodaniem zwłaszcza ćwiczeń praktycznych w sposobie nauczania dzieci i innych katechizmu".* — Jak stosowny i jak konieczny jest to przepis, każdy to łatwo zrozumie, kto zwróci uwagę, że pierwszą i największą powinnością, do której obowiązani są wszyscy kapłani, zwłaszcza zaś proboszczowie, jest powinność nauczania ludu chrześcijańskiego; od wykonywania bowiem jej albo za-

niedbania w znacznej mierze zależy zbawienie dusz albo ich potępienie. Znane i zrozumiałe to wielkiej wagi wyrzeczenia jednego z najmędrszych papieży, Benedykta XIV: *„Sądzimy, że wielka część tych, którzy idą na wieczne kary, doznają tej wiecznej klęski wskutek nieznajomości zasad wiary, które znać i w które wierzyć powinni byli, aby się stać poczytanymi między wybrańców"* (Inst. XXVI, 18). — Stąd na mocy przepisów Prawa Kanonicznego, proboszcz, dla wypełnienia tak poważnego obowiązku — nauczania katechizmu ludu chrześcijańskiego, ma obowiązek przygotowywać dzieci do należytego przyjmowania Sakramentów - Pokuty, Bierzmowania i Eucharystji, a gdy po raz pierwszy do Sakramentu Ołtarza przystąpią, obszerniej i gruntowniej je kształcić, jak również dorosłym wiernym, wyjaśniać katechizm w sposób, do pojęcia ich zastosowany (Kan. 1329—32). — Że takiż sam obowiązek ciąży i na wszystkich kapłanach, jak również osobach duchownych, widać z tego, co następuje: „Kapłani i inni duchowni, nie mający żadnych prawnych przeszkód, powinni okazywać swemu proboszczowi pomoc w tym tak świętym obowiązku, nawet pod karami przez Ordynarjat przewidzianemi" (Kan. 1333, § 2).—A ponieważ nauczanie o rzeczach najwyższych zwłaszcza ludzi prostych i niewykształconych mową, zastosowaną do ich pojęcia, jest zarówno trudne jak i konieczne, przeto do tak wielkiego dzieła wymagane jest długie i ze wszechmiar pilne przygotowanie. Ma się ono odbywać w seminarjach duchownych, do tego bowiem one są ustanowione. Aby zaś ktoś urząd nauczania ludu chrześcijańskiego należycie i z pożytkiem mógł wypełniać, nie wystarcza przygotowanie naukowe, które polega na znajomości prawd, mających być podanemi, a którego się nabywa przez naukę Teologji Świętej, zwłaszcza Dogmatycznej, lecz potrzebnym jest inne, które się nazywa *dydaskalicznym*, a które ma na względzie sposób nauczania, którego się nabywa już to za pomocą odpowiednich zasad, już też za pomocą ćwiczeń praktycznych. — Słusznie Papież Pius X w pamiętnej swej Encyklice *Acerbo nimis* (15 kwietnia 1905) mówi: „Znacznie łatwiej jest znaleźć krasomówcę, który świetnie i wymownie przemawia, niż katechetę, któryby umiał prowadzć nauczanie ze wszech miar chwalebnie. Chociażby ktoś wielką otrzymał od przyrodzenia łatwość myślenia i mówienia, niech będzie przekonanym, że żadną miarą nie zdoła przemówić do dzieci albo ludu o nauce chrześcijańskiej z pożytkiem dla duszy, jeżeli przez długie rozważanie do tego się nie przygotuje i nie nabierze wprawy. Mylą się bezwątpienia ci, którzy, spuszczając się na brak wykształcenia i tępość pospólstwa, mają śmiałość niedbale w tem postępować. Na odwrót, im kto prostszych otrzymał słuchaczy, tem większej ma dołożyć pracy i starań, aby najwyższe prawdy, tak dalekie od pospolitego pojmowania, do tępego umysłu niewykształconych przystosować, którym zarówno jak i mądrym, do zdobycia wiecznej szczęśliwości są konieczne". — Co gdy tak jest, usilnie prosimy Przewielebność Waszą, aby ten nakaz Prawa Kanonicznego skutecznie poprzeć zechciał i dołożył starań, aby w jego seminarjum pilnie się przykładano do nauki katechetyki. Dlatego profesor Teologji pasterskiej powinien często miewać wykłady o sposobie podawania nauki chrześcijańskiej; klerycy zaś powinni do tak wielkiego dzieła praktycznie się przysposabiać przez ćwiczenia czy to w Seminarjum, czy też w kościele, według tego jak komu podyktuje roztropność. — Oto jest, Najprzewielebniejszy Pasterzu, sprawa,

o której do Ciebie jak również i do innych Księży Biskupów, mieliśmy zamiar napisać. Niech nam wolno będzie to pismo nasze zakończyć słowami, któremi Papież Leon XIII upominał w podobnej sprawie Biskupów Peruwji: „Jeżeli tego dokonacie, to i kler będzie się cieszył poważaniem i Kościół, który zawsze był opiekunem i krzewicielem pięknych nauk, zachowa swą chwałę. Na pogotowiu przy was niech będą odpowiedni ludzie, którzy, będąc powołanymi do uczestnictwa w posługiwaniu waszym, będą wam wielce pożyteczni i pomagać wam będą w nauczaniu ludu i zaprawianiu jego w pobożności" (Breve *Inter graves*, 1 maja 1894).—Wreszcie pokornie prosimy Boga, Łaskawego wszelkich dóbr Dawcę, aby Cię i wszystkich wiernych, Twej pasterskiej pieczy powierzonych, pomocą najobfitszych łask niebieskich wspierać raczył. — Dan w Rzymie, w Sekretarjacie Św. Kongregacji, stojącej na czele Seminarjów i Wszechnic, dn. 8 września 1926 r. Przewielebności Waszej oddany w Panu *Kajetan Kard. Bisleti*, prefekt. *† Jakób Sinibaldi*, Bp. tyberjen, sekretarz. (*Acta Ap. Sedis*, t. 18, str. 453).

Wyjaśnienie w sprawie udzielania pozwoleń na czytanie dziennika „L'Action Française". — Gdy Ojciec św. dn. 24 lutego 1927 roku przyjął na audjencji J. Em. Kard. Ludwika E. Dubois, Arcybiskupa paryskiego, na pytanie jego w sprawie potępienia dziennika *L'Action Française*, wyjaśnił jak następuje: — 1. Ponieważ sam Ojciec św. wniósł wspomniane pismo na Indeks ksiąg zakazanych, tylko sam papież może to zabronienie i zakaz zdjąć.—2. To jednak, wskutek swej przychylności dla Biskupów Francji i szczególniejszego do nich zaufania, udziela im władzy, aby mogli dawać pozwolenie, rzadko jednak i z poważnych przyczyn, wiernym, podległym ich jurysdykcji, na czytanie pisma *L'Action Française*. — 3. Reskrypty zaś, w sposób ogólny tylko wydane albo w przyszłości mające być wydanemi na czytanie ksiąg i gazet zabronionych, nie dają pozwolenia na czytanie wspomnianego pisma, tak uroczyście przez Jego Świątobliwość zakazanego. — Te wyjaśnienia Ojciec św. podał J. Em. Kardynałowi Arcybiskupowi paryskiemu w tym celu, aby je na najbliższym zgromadzeniu innym Kardynałom i Arcybiskupom francuskim zakomunikował. (*Acta Ap. Sedis*, t. 19, str. 185).

Instrukcja Św. Kongr. Obrz. o Mszach w czasie 40-godz. nabożeństwa. — Aby to, co w Instrukcji Klementyńskiej, jak i w Dekretach tejże Św. Kongr. Obrz. już było przepisane o Mszach w czasie Czterdziestogodzinnego Nabożeństwa odprawianych, całkiem było zgodnym z nowemi Rubrykami Mszału Rzymskiego, taż Św. Kongr. Obrz., wysłuchawszy zdania specjalnej Komisji, uważała za słuszne wyjaśnić co następuje, mianowicie: — I. Msza wotywna uroczysta o Najśw. Sakramencie i o Pokój dozwoloną jest w te same dnie, w które może być odprawianą Msza wotywna uroczysta w sprawie ważnej i razem publicznej (pro re gravi et publica simul), według nowych Rubryk Mszału Rzymskiego, tyt. II, n. 3. W te zaś dnie, w które tego rodzaju Msza nie jest dozwolona, we Mszy uroczystej z dnia bieżącego może być dodana komemoracja Mszy wotywnej przeszkodzonej do oracji Mszy pod jedną konkluzją; oracja jednak o Najśw. Sakramencie, wskutek tożsamości tajemnicy, powinna być opuszczona w święta Męki Pańskiej, świętego Krzyża, Najśw. Zbawiciela, Najświętszego Serca Jezusowego i Przenajdroższej Krwi, stosownie do Dekretu n. 3924 na IV, dnia 3 lipca 1896. — II. W tejże Mszy wotywnej

uroczystej o Najśw. Sakramencie lub o Pokój, jak również we Mszy uroczystej, która zamienia przeszkodzoną Mszę wotywną, mają być tylko te komemoracje, które są przepisane we Mszy wotywnej uroczystej w sprawie poważnej i razem publicznej, według nowych Rubryk Mszału Rzymskiego, tyt. II, n. 3, i tyt. V, nn. 3 i 4. — III. We Mszy wotywnej uroczystej o Pokój i we Mszach prywatnych, które są odprawiane przez trzy dni wystawienia, należy dodawać kolektę o Najśw. Sakramencie, przy zbiegu nawet świąt uroczystych powszechnego Kościoła, nigdy jednak pod jednym zakończeniem z oracją Mszy, lecz po oracjach, przepisanych przez Rubryki; orację jednak tę należy opuścić, jeżeli Msza albo komemoracja, we Mszy przypadająca, jest o tejże samej tajemnicy Pańskiej, jak i we Mszach odprawianych w Dzień Zaduszny. — IV. We Mszy uroczystej wotywnej o Pokój, chociażby była odprawiana poza niedzielą, należy odmawiać Symbol, według nowych Rubryk Mszału Rzymskiego, tyt. VII, n. 3 i Dekretu n. 3922, tyt. II, § 3, dn. 30 czerwca 1896. — Po zreferowaniu przez Kardynała prefekta św. Kongr. Obrz. Jego Świątobliwość Instrukcję powyższą o Mszach, w czasie Czterdziestogodzinnego Nabożeństwa odprawianych, zatwierdził i zarządził jej wykonanie, bez względu na jakiekolwiekbądź przeciwne zarządzenia [1]).—D. 27 kwietnia 1927 r. † *A. Kard. Vico.* S. K. O. Pref. *(Acta Ap. Sedis*, t. 19, str. 192).

Zarządzenia Ordynarjatu.

Opłaty stemplowe od wyciągów z akt stanu cywilnego. — Kurja Metropolitalna pismem z dnia 10.VI.27 Nr. 2219 podaje do wiadomości: Okólnik Minist. Spr. Wewn. Nr. 114 z dnia 18 maja 1927 roku Nr. OB. 1875, do wszystkich pp. Wojewodów oraz p. Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, nast. treści: „Okólnikiem z dnia 22 lutego r. b. Nr. OB. 531 (kol. 46) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych udzieliło wyjaśnień w sprawie opłat stemplowych od wyciągów i innych świadectw z akt stanu cywilnego i poleciło podanie tych wyjaśnień do wiadomości wszystkich urzędów stanu ciwilnego. W uzupełnieniu okólnika w tej sprawie należy oznajmić urzędom stanu cywilnego, że wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego wydawane *urzędom* państwowym i samorządowym, są wolne od opłaty na mocy art. 160 (punkt 3) ustawy o opłatach stemplowych (Dz. Ust. Nr. 98 z r. 1926 p. 570). — Jak stwierdziło Ministerstwo Skarbu, niektóre urzędy stanu cywilnego wymagają opłaty stemplowej od *sądów karnych*, żądających wyciągów z akt stanu cywilnego, celem ustalenia wieku młodocianych przestępców. Opłaty stemplowej w tych wypadkach oczywiście nie należy pobierać. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi zatem o wydanie stosownego w tym względzie zarządzenia. — W końcu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prostuje nieścisłość, jaka wkradła się do powołanego na wstępie okólnika Nr. OB. 531 w ustępie II p. b.: w podanym w tym ustępie w nawiasie przykładzie zamiast słów „na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej“ winno być: „w stoł. mieście Warszawie“.— Naczelnik Wydziału *(—) Robaczewski.* — Za zgodność. *X. A. Mościcki,* Notarjusz Kurji Metropol. Wileńskiej.

W sprawie rekolekcyj dla księży. — Dnia 10 czerwca r. b. pod Nr. 2213 zostało ogłoszone pismo Kurji do księży Dziekanów następu-

[1]) Wyjaśnienie te jak i przepisy dotyczą wyłącznie prawdziwego nabożeństwa 40-godzinnego, nie zaś takiego, jak u nas. *Przyp. Red.*

jącej treści: „Kurja z polecenia J. E. Księdza Arcybiskupa podaje do wiadomości, że w tym roku rekolekcje dla księży mają się odbyć w miejscach i czasie, ustalonym przez Księży Dziekanów. Po rekolekcjach w następnym dniu odbędą się narady w sprawie katechizacji i akcji katolickiej. W tym celu przybędą delegaci Ordynarjatu. Przeto PW-ni Ks. Dziekani powiadamią Kurję, gdzie i kiedy odbędą się rekolekcje, a po rekolekcjach powiadomią Kurję, kto był na rekolekcjach i naradach i podadzą przyczyny, o ile kto nie będzie obecny".—*X. A. Sawicki*, Kancl. Kurji.

Książka do nabożeństwa. — Ordynarjat wileński poleca WW. Duchowieństwu do rozpowszechnienia książkę do nabożeństwa pod tytułem: *Bóg i Ojczyzna.* Skład główny: Warszawa, T-wo Opieki Kulturalnej im. Adama Mickiewicza, ul. Senatorska Nr. 8. Cena 5 zł. — 13.VI. 1927 r. Nr. 2243. — *X. A. Sawicki,* Kancl. Kurji.

O przejeździe pielgrzymów do Wilna. Z okazji koronacji cudownego Obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej Kurja Metropolitalna pod datą 15.VI r. b. podaje Okólnik Dyrekcji Wileńskiej Kolei Państwowych z d. 4.VI r. b. kartogr. Nr. VI/134 następującej treści: „W dniu 2 lipca r. b. odbędzie się w Wilnie koronacja cudownego Obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej. Mając na względzie sprawne wykonanie przewozu pątników zarządza się, co następuje:—1. Poleca się zawiadowcom stacyj, ekspedytorom i kasjerom biletowym udzielać zainteresowanym osobom, kierownikom lub organizatorom pielgrzymek szczegółowych informacyj i objaśnień o warunkach przejazdu koleją do Wilna na uroczystość koronacyjną. — 2. W okresie od 30 czerwca do 4 lipca r. b. będą powiększone składy normalnych pociągów pasażerskich, a w miarę zgłoszeń będą uruchomione pociągi dodatkowe. Przy uruchomieniu dodatkowych pociągów stacje otrzymają oddzielne zarządzenia, z podaniem rozkładu jazdy tych pociągów, i winny niezwłocznie wywiesić ogłoszenia na stacji, na widocznych dla publiczności miejscach. — 3. Upoważnia się zawiadowców stacyj do przyjmowania zgłoszeń na poszczególne przejazdy grup pątników, które mają zawierać liczbę podróżnych, stację wyjazdu, dzień wyjazdu i powrotu z Wilna, przyczem grupy podróżnych, które można wyprawić bez przydzielenia oddzielnego wagonu, winny być wysyłane bezpośrednim zarządzeniem stacji, w przechodzących pociągach osobowych. Zgłoszenia te, jak również zgłoszenia na przejazdy w oddzielnych wagonach i oddzielnych pociągach należy przesyłać do Wydziału Eksploatacyjnego, powiadamiając jednocześnie RO. Zgłoszenia na wagony i pociągi oddzielne mogą być przyjmowane na 10 dni przed zamierzonym wyjazdem, a składane w terminie krótszym, niż 10 dni, nie później jednak, niż 7 dni przed wyjazdem, winny być skierowane przez zainteresowane osoby bezpośrednio do Wydziału Eksploatacyjnego Dyrekcji. — 4. Dla przejazdu podróżnych na uroczystość koronacyjną do Wilna M. K. przyznało ulgę w opłacie, przewidzianą Działem E, rozdz. I, Cz. II Taryfy Osobowej. Przyznana ulga będzie zastosowana w ten sposób, że w drodze do Wilna przejazd odbędzie się za opłatą normalną, właściwe zaś zrealizowanie ulgi uskuteczni się przy nabyciu biletu na drogę powrotną, przyczem należność za przejazd powrotny będzie obliczona ze zniżką w wymiarze podwójnym, t. j. z obniżeniem opłaty normalnej o 66%. — 5. Ażeby uzyskać prawo do zniżki w drodze powrotnej, kierownicy grup winni złożyć zawiadowcy stacji w dniu wyjazdu do Wilna imienny wykaz uczestników pielgrzymki w jednym egzemplarzu, który zawiadowca stacji poświadcza podpisem i stemplem stacyjnym z adnotacją, że podróżni nabyli bilety na przejazd do Wilna za opłatą normalną. — 6. Przy odjeździe podróżnych do Wilna na uroczystości koronacyjne zawiadowca stacji winien poinformować odjeżdżających, że po przybyciu do Wilna kierownicy grup mają niezwłocznie zgłosić wspomniane wyżej wykazy do biura informacyjnego Komitetu obchodu uroczy-

stości, które będzie mieściło się na stacji, celem uzyskania potwierdzenia prawa do zniżki i otrzymania biletów ulgowych na przejazd powrotny. — 7. Potwierdzenie prawa do zniżki uskutecznione będzie przez odbicie stempla na imiennym wykazie z napisem treści następującej: „Zaświadczenie. Komitet Koronacyjny Obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wilnie stwierdza, że uczestnicy pielgrzymki w liczbie osób .... przy powrotnej drodze z Wilna do st. .... mają prawo do nabycia biletów ulgowych na przejazd ze zniżką 66%. Wilno, dnia .... lipca 1927 r. Nr. .... Kierownik Sekcji Komunikacyjnej Komitetu (podpis)“. — 8. Za okazaniem imiennego wykazu z powyższym poświadczeniem kierownik grupy pielgrzymki otrzymuje bilet zbiorowy na przejazd za opłatą ulgową w myśl p. 6 Działu E. Taryfy Osobowej, a mianowicie: przy przejeździe w wagonach klasy III za połowę opłaty klasy IV, w wagonach kl. II za połowę opłaty kl. III, w wagonach kl. I za połowę opłaty klasy II. — 9. W bilecie zbiorowym należy zaznaczyć datę i numer poświadczenia Komitetu, jako podstawę do zastosowania ulgi. — 10. Po ukończeniu podróży powrotnej z Wilna wykaz imienny łącznie z biletem winny być odebrane od podróżnych, celem przesłania w myśl przepisów rachunkowych do Wydziału Kontroli Dochodów w Wilnie. — 11. Po zakończeniu czynności wydawania zaświadczeń na przejazd ulgowy, Komitet uroczystości przedstawi do Wydziału Kontroli Dochodów wykaz wydanych zaświadczeń, w którym będzie wskazana stacja docelowa, ilość podróżnych, data i numer poświadczenia. — 12. Na podstawie wymienionego poświadczenia bilety ulgowe mogą być wydawane na podróż powrotną również i pojedyńczych podróżnych. — 13. Przy zgłoszeniu przejazdu grup, składających się z 10-ciu osób i wyżej, oraz zamówieniu wagonów, oddzielnych pociągów, stacje winny pobrać kaucję w wysokości połowy należności za dany przejazd, która ma być zaliczona przy nabyciu biletu w dzień wyjazdu. — 14. Oddzielny wagon może być zamówiony dla grupy podróżnych, składającej się niemniej, niż z 30 osób, zaś oddzielny pociąg — niemniej, niż 300 osób, normalne zaludnienia wagonu ser. Cy—50.— 15. Kaucję pobierać należy za kwitem wpływów różnych, rejestrując w kasie na wykazie sum przechodnich, w myśl art. 45 Przepisów rachunkowych dla kas biletowych, bagażowych i towarowych. — Kwit wpływów różnych wystawiać należy na imię i nazwisko kierownika grupy. — Likwidacja kaucji i obrachunek z wpłacającym uskuteczniać należy w sposób następujący: a) bilet zbiorowy wystawia się ze wskazaniem należnej sumy za przewóz podróżnych, przyczem sumę tę zawiadowca stacji wykazuje w księdze kasowej na przychód na ogólnych zasadach, na rozchód zaś na pokrycie w sumach przechodnich; b) o ile suma kaucji jest mniejszą od sumy wystawionej na bilecie zbiorowym, wówczas różnicę zawiadowca dobiera od kierownika grupy i wpłaca ją do kasy manipulacyjnej, pomijając wykaz sum przechodnich; o ile zaś suma kaucji jest większą od sumy, wystawionej na bilecie zbiorowym, wówczas zawiadowca wypłaca różnicę podwyżkową kierownikowi grupy z ogólnych wpływów kasy manipulacyjnej; c) na kwicie, zwróconym przez kierownika grupy, uczynić należy obrachunek, ze wskazaniem sumy dobranej lub zwróconej, sumy przypadającej kolei za przewóz podróżnych oraz numer biletu zbiorowego, według którego zarachowano sumę na przychód kasy. Uczyniony na kwicie obrachunek powinien być potwierdzony przez kierownika grupy oraz zawiadowcę stacji; d) niezależnie od wyniku obrachunku, t. j. ujawnienia nadwyżki lub niedoboru, należy na wykazie sum przechodnich zaliczać kaucję na rozchód w całej wysokości, czyli w tej sumie, na jaką opiewa wystawiony kwit wpływów różnych. — Ulga będzie stosowana w dniach od 30-go czerwca do 4 lipca r. b. (Podstawa: Rozp. M. K. z dn. 19 maja 1927 r. Nr. IV/7341/12).— Naczelnik Wydziału Handlowo-Taryfowego (—) *J. Galijewski.*

Przesunięcia personalne. — Na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego nowowyświęceni kapłani otrzymali następujące naznacznia: x. Antoni Bachurzewski na wik. do Brasławia,

x. Stefan Dobrowolski, na wik. do Parafjanowa, x. Adolf Grodis na wik. do Ejszyszek, x. Józef Kowalczuk na wik. do Oszmiany, x. Stanisław Kozłowski (z archid. mohyl.) na wik. do Słobódki (Zawierz), x. Wincenty Łaban na wik. i pref. szkół do Hermanowicz, x. Edward Murończyk na wik. do Zabłocia, x. Władysław Paczkowski na wik. do Widz, x Władysław Pilcicki na wik. do Wornian, x. Jan Romejko na wik. do Gierwiat, x. Paweł Sargiewicz (z archid. mohyl.) na wik. do Krzemienicy, x. Jan Wienożyndis na wik. do Kalwarji.

X. A. Sawicki, Kancl. Kurji.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

„UNITAS".

W poprzednim numerze „Wiadom. Archid. Wil." X. A. N. podnosi wielkie znaczenie dla nas, kapłanów, świeżo powstałej organizacji „Unitas", nawołuje do organizowania Kół dekanalnych i przestrzega przed niebezpieczeństwem poprzestania li tylko na zapoczątkowaniu tej niezmiernie ważnej akcji samopomocy.

Całkiem słuszne są uwagi X. A. N-a. Musimy jednak sobie powiedzieć, że to wszystko od nas samych i tylko od nas samych zależy.

Akcja zbiorowa tę ma piękną stronę, że w akcji takiej jednostki wzajemnie się zachęcają i zapalają do czynu. Jeden ktokolwiek nieco się zdrzemnął, to ktoś drugi zaraz go budzi; jeden ktoś pod brzemieniem pracy słabnie i upada, to drugi zaraz go wyręcza, i w ten sposób wszystko idzie naprzód, wszystko się budzi, zapala, a całość potężnieje i piękne owoce wydaje.

Mamy do pomocy organ diecezjalny — „Wiadomości Archid. Wileńskie". Koło tego ogniska należy nam się skupić. — Tu wymiana myśli, stąd wzajemna zachęta, wzajemna porada, wzajemne się wspieranie.

Przy organizowaniu Kół dekanalnych te same zasadniczo uwzględniają się instrukcje, rozmite jednak mają być sposoby. Warunki lokalne, okoliczności życiowe przysparzają rozmaitości. To wszystko przepięknym jest materjałem do omawiania na łamach naszego pisma: dla jednych może to być pożyteczną wskazówką, dla innych wielce skutecznym bodźcem, jeszcze dla innych pożądanym tematem do przyjacielskiej, w duchu Bożym, dyskusji.

W taki sposób potężnieje zainteresowanie, rozwija się i kwitnie życie kapłańskiej jedności, zdajemy należycie z tego sprawę, że własne swoje sprawy omawiamy.

Również sprawa „Betanji"... Trzeba, by każdy z nas dobrze ją poznał, by każdy sobie powiedział: „Nasza to jest własność". Będąc w Wilnie, każdy z nas powinien za obowiązek swój poczytywać zwiedzenie „Betanji", i zapoznanie się z jej urządzeniem, wniknięcie w porządki, zobaczenie się z księżmi-kolegami, tam będącymi. Można przytem niejedno swoje pożyteczne zdanie wypowiedzieć, a najważniejsze to przeświadczenie, iż „nie potrzebuję odtąd się bać jakichkolwiek ewentualności. Na wypadek kalectwa, zgrzybiałości, niedołęstwa — tu mogę mieć miły przytułek, piękną kaplicę, ogrody, las, powietrze, bliskość miasta, doktora,

aptekę—niemal na miejscu. Własne mogę mieć pszczoły, grzędy kwiatów, wszelkich roślin i t. d., i wszystko to jest moje; członkiem jestem *Unitatis*, jednakowym przeto współwłaścicielem" — każdy z nas może to sobie powiedzieć.

Jakie to prawdziwie błogie ukojenie dla dusz naszych! Ani ubóstwo, ani nędza nas nie zastraszą, bo wspólna kapłańska koleżeńska troskliwość, wszystkich o każdego, a każdego o wszystkich, jakże słodką napawa otuchą dusze kapłańskie, o mocno nieraz w obecnych czasach nadszarpniętych nerwach! Ponad tem wszystkiem unoszą się niebiańskie słowa Najdroższego naszego Zbawcy: *Nolite timere, pax vobis, non relinquam vos orphanos.*

X. Karol Lubianiec,
prezes „Unitatis".

ARCHIDIOECESANA.

Wilno, dn. 23 czerwca 1927 r.

Nawiązując do tego, cośmy o poszanowaniu miejsc świętych powiedzieli w poprzednim zeszycie, chcielibyśmy zwrócić uwagę na jeden wielki błąd, który, niestety, coraz więcej pozyskuje zwolenników, a przeciwko czemu uważała za stosowne wystąpić nawet urzędowo Stolica św. w jednym z dekretów św. Kongr. Obrz., omawiających sprawę tak zwanych Mszy polowych.

Czasy wojenne i powojenne bardzo rozluźniły pod tym względem karność przepisów liturgicznych. Odprawiano Msze święte gdzie i kiedy się komu zamarzyło, czy była tego potrzeba czy nie. Oczywiście, i zachowanie się obecnych na takiej Mszy św. było całkiem nie licujące ze świętością Ofiary Najświętszej. Msza św., z naszej winy, stała się częścią pochodu, defilady, czemś bardzo świeckim.

Ten sposób zachowania się przeszedł z czasem i do kościoła. Wszak teraz do dobrego tonu należy zasiadanie rozmaitych dygnitarzy, od wójta zaczynając, w presbiterjum przy nabożeństwach obchodowych, bez najmniejszego stosowania się do ceremonjału kościelnego, z największą nonszalancją, na jaką nawet w teatrze się nie pozwala. Siedzenie w kościele i ostentacyjne zakładanie nogi na nogę — to jakby przepisowy sposób zachowania się dygnitarskiego przy nabożeństwie w kościele, to nowa poza „orantów".

Oczywiście, jeżeli wolno to komuś, to dlaczego nie wszystkim?... Jeżeli ,dalej—wolno księdzu, nawet i nie przy nauczaniu, podnosić głos w kościele, gawędzić, robić głośne uwagi, to dlaczego nie zakrystjanowi, parafjaninowi lub parafjance?..

Pierwszą tedy nauką, którą w tej mierze dać trzeba wiernym — bez różnicy stopnia w hierarchji społecznej, to przykład ścisłości w zachowaniu przepisów o poszanowaniu dla miejsca i czynności świętych—przez nas samych.

Drugą zaś, a raczej szeregiem nauk — powinna być *Liturgja Kościoła katolickiego* w najszerszym tego słowa znaczeniu. Na to, niestety, zbyt mało zwracamy uwagi.

Nauki specjalne o poszanowaniu dla miejsc świętych i należytym zachowaniu się w kościele możnaby ująć w następujące cztery tematy, wychodząc ze słów Chrystusa Pana, wypowiedzianych przy wyrzucaniu kupczących ze świątyni: *„Dom mój domem modlitwy zwan będzie, wy zaś czynicie z niego jaskinię zbójców"* [1]).

Pierwsza nauka: O przeznaczeniu świątyń, czyli kościołów. Jest to miejsce, poświęcone czci Bożej. W Starym Testamencie Bóg sam nakazał, aby Mu zbudowano przybytek (większa część „Księgi Kapłańskiej"—Lewityku — temu poświęcona). Pan Jezus świątynię domem modlitwy nazwał i do niej chodził. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa były specjalne do czci Bożej miejsca poświęcone i przepisy, dotyczące ich poszanowania. Dlatego-to uroczystym obrzędem poświęcają się te świątynie na cześć Bożą. Stąd święty obowiązek poszanowania dla świątyń.

---

[1]) Mat. 21. 13 [Izaj. 56. 7].

Druga nauka: Kościół katolicki — to miejsce, na którym się sprawują czynności święte w Imię Trójcy Przenajświętszej. Miejsce udzielania Sakramentów, głoszenia słowa Bożego. Miejsce — Najświętszej Ofiary Mszy świętej. *Terribilis est locus iste — hic domus Dei.*

Trzecia nauka: Kościół — to miejsce modlitwy wiernych, miejsce rozmowy z Bogiem. Tu wszystko, co jest,—krzyż, obrazy, sama obecność wiernych — zmierza do tego, żeby pobudzać do modlitwy, do pamięci na obecność Boską i do skupienia. — *Gdzie bowiem dwaj albo trzej, zbierają się w imię moje, tam jestem wpośród nich* [1]).

Czwarta nauka: Kościół katolicki — to w szczególniejszy sposób dom Boży, bo w nim przebywa ustawicznie Pan Jezus w Najświętszym Sakramencie utajony. To „Bóg z nami“, ustawicznie dla nas przebywający. Bóg, którego uwielbia niebo i ziemia. A więc cześć dla Niego wymaga poszanowania dla miejsca, gdzie przebywa.

Oczywiście, przy głębszym zastanowieniu się, można całkiem inne tematy wybrać i opracować. Chodzi o to, żeby osiągnąć cel — nauczenie ludzi poszanowania dla miejsc świętych i należytego zachowania się przy czynnościach świętych i nabożeństwach. *X. W. L.*

Przygotowania do koronacji Obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej. — Wśród darów na korony Matki Boskiej znalazły się przedmioty o wysokiej wartości artystycznej. Te, według orzeczenia specjalnej komisji, mają być ułożone na koronach, tak by nie naruszały ogólnego stylu korony i charakteru rysunku. — Porządek uroczystości kościelnych w czasie koronacji został ustalony taki: Mszę św. koronacyjną będzie celebrował J. Em. Ksiądz Kardynał Kakowski, Arcybiskup - Metropolita warszawski. W wigilję koronacji, o godz. 5 popoł., obraz będzie procesjonalnie przeniesiony do Bazyliki. W dniu koronacji właściwa uroczystość rozpocznie się o godz. 10 rano odczytaniem breve papieskiego, poczem nastąpi akt poświęcenia koron i koronacja oraz uroczysta Suma z kazaniem, zakończona odśpiewaniem hymnu *Te Deum.* Wreszcie wyruszy pochód do Ostrej Bramy. Ze względów liturgicznych i porządku, nabożeństwa na placach Orzeszkowej i Łukiskim rozpoczną się o godz. 11. — We wszelkich pochodach i procesjach będą mogły wziąć udział tylko te organizacje, instytucje, związki i szkoły, które się zgłosiły do przewodniczącego sekcji pochodowej, ks. kan. A. Cichońskiego.— Od samych prawie świąt Wielkanocnych zaczęły napływać do Komitetu Wykonawczego Koronacji zgłoszenia większych i mniejszych pielgrzymek, oraz wielka ilość zgłoszeń indywidualnych. Za czas od 25 kwietnia do 5 czerwca r. b. zgłoszono większych pielgrzymek 10, o przeszło 4 tys. osób. A więc: Biała Podlaska—1500 osób, Częstochowa — 500 osób, Nowogródzkie—450 osób, Poznańskie i Pomorze (wraz z wycieczką goszczących w Polsce Polaków amerykańskich)—350 osób, Górny Śląsk — 200 osób, Lubelskie — 200 osób, Liga Katolicka diecezji Śląskiej— 250 osób, diecezja Pińska — 200 osób, Polski Czerwony Krzyż w Brańsku—200 osób chrześcijańscy robotnicy Ligi Katolickiej z Warszawy—150 osób. Pozatem zgłoszenia nadeszły z Łomży, Przemyśla, Wierzbicy z pod Radomia i in. po kilkadziesiąt osób. W powyższym wykazie nie podane są pielgrzymki z archidiecezji. — P. Wojewoda Wileński, Wł. Raczkiewicz, wydał odezwę do ludności m. Wilna, nawołującą do odświeżenia domów i gmachów miasta na czas uroczystości koronacyjnych, oraz do dołożenia wszelkich starań w celu uporządkowania i przyprowadzenia do estetycznego wyglądu gmachów. Przedstawiciele Związków właścicieli nieruchomości na posiedzeniu, odbytym w tej sprawie dnia 10 czerwca w urzędzie wojewódzkim, wyrazili całkowitą gotowość podjęcia żywej akcji wśród swych członków. — Dokładnie została omówiona i ułożona sprawa bezpieczeństwa oraz kwestja sanitarno-zdrowotna w czasie uroczystości koronacyjnych. A więc szczegółowo omówiono rozmieszczenie organizacyj i pielgrzymek podczas nabożeństwa koronacyjnego i pochodu, zabezpieczenie od kradzieży, urządzenie obo-

[1]) Mat. 18. 20.

zowisk, posteruków opatrunkowych środków sanitarnych, miejsc w szpitalach i służby zdrowia. Ogółem wyznaczono 28 punktów sanitarnych w mieście, a więc: na placu Łukiskim 3 punkty, przy placu Orzeszkowej 2 punkty, na placu Bazylikowym 3 p., reszta wzdłuż głównej arterji ruchu — od placu Łukiskiego aż po plac poza Ostrą Bramą.— Sekcja kwaterunkowa, z p. dyr. Popowiczem na czele, przygotowała kwatery dla pielgrzymów w obozach i zaofiarowanych przez prywatne osoby i instytucje lokalach. Rektor U. S. B., prof. dr. St. Pigoń, zadeklarował na rozmieszczenie pielgrzymów szereg pomieszczeń w kompleksie gmachów U. S. B. przy ulicy św. Jana. W zaofiarowanym lokalu uda się rozmieścić do 1,000 osób. Zarząd Okręgowy wezwał wszystkich kolegów, członków P. Z. K., o możliwe udzielenie noclegów kolegom kolejowcom, przyjeżdżającym na uroczystości koronacyjne. Obozów dla pielgrzymów będzie sześć. Będą one mogły pomieścić do 100.000 pielgrzymów. Przystąpiono do urządzenia obozów, wykorzystując namioty, udzielone przez wojskowość i Oddział Wileński Polskiego Czerwonego Krzyża, oraz znajdujące się na terenie obozowisk budynki, nadające się na tymczasowy lokal dla rozmieszczenia pielgrzymów, a więc: baraki, stodoły i t. p.—Opiekę sanitarną nad każdym obozowiskiem obejmie Oddz. Wil. Polsk. Czerw. Krzyża, który urządzi w każdem obozowisku punkt opatrunkowy, na którym będzie okazywana całkowita pomoc lekarska.—Opiekę zdrowotną nad obozowiskami rozciągnie samorząd, mianowicie Straż Ogniowa podjęła się zaopatrzenia pątników w wodę oraz zagwarantowania bezpieczeństwa od ognia i t. p.—Służba bezpieczeństwa i ogólny nadzór za obozowiskami spoczywa w ręku p. komisarza Iwanowa (z Komendy Wojewódzkiej P. P.).—Wszystkie obozy będą miały swoich gospodarzy, którzy wraz z pomocnikami zaopiekują sie pielgrzymami od chwili ich przybycia do Wilna aż do momentu opuszczenia miasta. W sześciu obozach będzie ośmnastu gospodarzy wraz z pomocnikami, których wydeleguje Wileński Związek Stowarz. Młodzieży Polskiej.—Dnia 13 czerwca r. b. została omówiona kwestja zaopatrzenia miasta w większą ilość produktów w dniu koronacji. Obecnym na zebraniu przedstawicielom kupiectwa zostało urzędowo zakomunikowane, iż oczekiwany napływ pielgrzymek nie może być przyczyną do zwyżki cen. W wyniku konferencji postanowiono, iż dla udogodnienia przybywającym pielgrzymkom w zaopatrywaniu się w produkty, większe sklepy spożywcze utworzą w niektórych punktach miasta swe filje. W miejscu zaś skupienia pielgrzymów urządzone będą stragany z produktami. Pozatem postanowiono zwrócić się do władz ministerjalnych z prośbą o zezwolenie przedłużenia handlu w dniach od 30 b. m. do 4 lipca do godziny 9 wieczór. — Sprowadzono też większy zapas mąki. — Sekcja Prasowo-Propagandowa Koronacyjnego Komitetu Wykonawczego od chwili zorganizowania rozwinęła intensywną pracę propagandową za pośrednictwem prasy na zewnątrz Wilna, informując prasę całej Polski o warunkach przyjazdu do Wilna na uroczystości i o ich przebiegu. Przepisy, dotyczące ulg przejazdowych dla pielgrzymów, zostały podane w dziale urzędowym. Korcnatki i medaliki pamiątkowe już nadeszły z Warszawy. — Wejścia na plac Bazylikowy będą tylko za specjalnemi przepustkami; dopuszczone tu będą tylko 2-osobowe delegacje. — Sekcja dekoracyjna Komitetu uroczystości opracowała plan dekoracji ulic i domów. Wezwano ludność do wypożyczenia dostojnych i drogich materjałów na draperje do feretronu dla przeniesienia obrazu. Pozatem zalecone zostało, by chorągwie wywieszane na domach były możliwie długie. Ustalono też właściwe kolory sztandarów państwowych: biały i czerwony (nie amarantowy, ani buraczkowy lub malinowy). W domach na ulicach, któremi podąży pochód, mają się palić po dwie świece w każdym oknie. Wieczorem będą uiluminowane za pomocą prożektorów Bazylika, Ostra Brama, dworzec kolejowy i gmach dyrekcji P. K. P. Pozatem Komitet wzywa ludność do możliwie obfitego i artystycznego udekorowania i uiluminowania swoich siedzib ku czci Najświętszej Panienki. — Zwrócono szczególniejszą uwa-

gę na stan ulic, któremi będzie się posuwał pochód, jak również domów, tam położonych.—Prócz tego Magistrat powołał Nadzwyczajną Komisję Sanitarną, która przeprowadzi kontrolę całego miasta w zakresie sanitarnym. Magistrat ma również uporządkować ogrody i skwery, oraz wszystkie ulice. — Na wylotach ulic na plac Bazylikowy będą wystawione trybuny na kilka tysięcy miejsc (za opłatą). — W związku z przebywaniem cudownego Obrazu przez całą noc w Bazylice przed koronacją, postanowiono, by co godzinę z dzwonnicy katedralnej rozlegał się hejnał. Podczas samej uroczystości koronacyjnej, wzorem dawnego ceremonjału koronacyj cudownych obrazów w Polsce, będą oddane prawdopodobnie dwie salwy armatnie: w chwili ukoronowania obrazu i zainstalowania się Wysokiej Protektorki w kaplicy Ostrobramskiej. W celu zaznaczenia specjalnie uroczystego momentu ukoronowania cudown. Obrazu, na dany przez wystrzał armatni znak, zapadnie minuta solennego milczenia [1]); następnie oddana będzie salwa armatnia.—Ostatecznie też zostało ustalone, że pochód będzie się przedstawiał jak następuje: po duchowieństwie i gościach oficjalnych nastąpią pielgrzymki, przeplatane w pewnych odstępach organizacjami i kordonami policyjnemi.—Lutnia wileńska w godzinach południowych będzie śpiewała Litanję Moniuszki — W wigilję koronacji, oraz w dzień tej uroczystości, kierownictwo zespołu „Reduty“, łącznie z prezydjum sekcji dekoracyjnej, zamierza szereg widowisk dla szerokich mas na otwartym powietrzu, o charakterze symbolicznym i religijnym. W piątek, 1 lipca wieczorem, młodzież akademicka i gimnazjalna zamierza urządzić widowisko-pochód kilkuset pochodni w kształcie gwiazdy, o promieniach, rozchodzących się od Ostrej Bramy we wszystkich kierunkach, mających symbolizować ognisty wieniec miłości i opieki Matki Boskiej nad miastem. W samym dniu uroczystości na rzece Wilji odbędą się masowe widowiska, symbolizujące zwrotki litanji do Matki Boskiej. — Zawczasu już zaczęły napływać tłumy pątników do Wilna.

Odroczenie restauracji Bazyliki. — Ponieważ restauracja Bazyliki zajmie conajmniej półtora miesiąca czasu, Kapituła Metropolitalna na posiedzeniu swojem w dn. 7 b. m. uchwaliła rozpocząć powyższe roboty po uroczystościach. Obecnie przeprowadzane są tylko roboty przy dzwonnicy.

Kapituła Metropolitalna. — Kolejne posiedzenia Kapituły Metropolitalnej odbyły się dn. 7 i 21 czerwca. W piątek po Bożym Ciele została odprawiona o godz. 9 min. 30 Msza św., przywiązana do Generalnej Kapituły wiosennej.

Przyjazd J. E. Księdza Arcybiskupa Hryniewieckiego. — Sędziwy Arcypasterz. J. E. Ksiądz Arcybiskup Karol Hryniewicki, przybył do Wilna i weźmie udział w uroczystościach koronacyjnych Obrazu M. B. Ostrobramskiej. Ks. Arcybiskup zamieszkał u krewnych swoich na Antokolu.

Seminarjum Metropolitalne. — D. 16 czerwca w Seminarjum Metropolitalnym został zakończony rok akademicki. W roku ubiegłym Seminarjum liczyło 7 kursów, z których 2 były licealne, czyli Gimnazjum Archidiecezjalne (7 i 8 klasy), 5 zaś pozostałych, t. j. 2 filozoficzne i 3 teologiczne, stanowiły wydział teologiczny Uniwersytetu Stefana Batorego. Wykłady na wydziale odbywały się w gmachu seminaryjnym.—W pierwszych dniach maja rozpoczęły się na drugim kursie licealnym egzamina maturalne, zakończone z wynikiem bardzo dobrym. Ukończyli gimnazjum i uzyska limatury: Bandurski Wacław, Filipek Józef, Gołubicki Leon, Gosik Stanisław, Juchniewicz Jan, Kalinowski Bolesław, Król Józef, Marchew Józef, Miler Henryk, Mroczkowski Lucjan, Olszewski Seweryn, Opiatowski Henryk, Pawłowski Władysław, Stawiarski Adam, Szwed Antoni, Wysiadłowski Stanisław i Zaremba Stanisław. — Na wydziale wykłady zakończyły się w połowie maja, poczem w ciągu miesiąca odbywały

[1]) Niestety, i tu nie uchroniono się od bardzo niekatolickiego sposobu „uczczenia“. Każdemu wiadomo, że „solenne milczenie“ jest sposobem uczczenia „Wielkiego Budowniczego“: milczą, bo Go nie znają i przemówić doń nie umieją. Katolika Chrystus Pan nauczył do Boga *mówić*. — Modlitwa — oto uczczenie katolickie. P. R

się egzamina. O poziomie naukowym studentów wydziału teologicznego świadczy fakt, że ani jeden student nie pozostał bez promocji na wyższy kurs. W ubiegłym roku akademickim został, na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity, wprowadzony na wydziale, jako przedmiot obowiązujący, język litewski. — W r. ubiegłym 13 alumnów Seminarjum Metropolitalnego otrzymało święcenia kapłańskie. — Obecny kurs ostatni liczy również 13 alumnów, z których 10 jest djakonów, 2 akolitów, a 1 lajk.

Rohoźnica. — Ks. Władysław Biernacki, proboszcz w Rohoźnicy, dekanatu wołkowyskiego, przystąpił do budowy kościoła murowanego w odnowionej niedawno parafji. P. Oskar Meysztowicz, właściciel Rohoźnicy, ofiarował na potrzeby nowej parafji, jako fundusz kościelny, pięć hektarów dobrej ziemi.

Z życia Katolickiego po całym świecie.

Rzym i Włochy. — W celu zdobycia środków na prace nad wykopaliskami w katakumbach w Rzymie powstało wszechświatowe Stowarzyszenie pod nazwą *„Stowarzyszenie przyjaciół katakumb"*. Stowarzyszenie to będzie miało swój Sekretarjat generalny w Rzymie, a w każdym kraju komitety krajowe. Na czele Stowarzyszenia stoi kardynał Pompilj, wikarjusz Ojca św. i prezes papieskiej komisji archeologicznej. — 31 maja odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego pod mający powstać gmach kolegjum czeskiego. Na uroczystości był obecny kardynał Gasparri. Kolegjum będzie się znajdowało w pobliżu Lateranu. — Pod protektoratem J. Em. Ks. Kardynała Bonzano odbyły się w ostatnich dniach w Assyżu wybory 112-ego następcy świętego Franciszka. Obecnych było 104 przedstawicieli poszczególnych prowincyj. Na generała OO. Reformatów wybrano O. Bonawenturę Murrani, włocha, jego poprzednikiem był O. Klumper, holender. O. Murrani liczy lat 62 i jest człowiekiem nadzwyczajnej energji. Kilkakrotnie już uniemożliwiał swą nominację na Biskupa najważniejszych diecezyj włoskich. Przez 10 lat był prokuratorem generalnym zakonu Reformatów.

Francja. — W pierwszy dzień Zielonych Świątek, 5 b. m., Ksiądz Biskup Biner poświęcił w obecności rektora Katolickiej Misji Polskiej ks. T. Szymbora, i radcy emigr. Lisiewicza kościół polski w Soissons we Francji. Nie jest to wspaniała świątynia, lecz barak drewniany, przeznaczony wyłącznie dla nabożeństw polskich. Przy tym kościele mieszka i stale funkcje religijne spełnia ksiądz Bieniasz. W obrębie diecezji Soissons pracuje 16 tysięcy Polaków. — Dn. 6 — 10 lipca odbędzie się w Lyonie szósty kongres eucharystyczny. — We Francji powstał projekt zbudowania wielkiego sanatorjum dla księży gruźlicznych. Sprawę tę popiera cały Episkopat francuski i znaczna liczba lekarzy, bo około 1.500 osób. Sanatorjum ma powstać w dolinie Thorene (Alpes-Maritimes) w prowincji Grasse.

Belgja. — Dd. 28—29 czerwca w Louvain będzie obchodzona piąta stuletnia rocznica założenia miejscowego Uniwersytetu Katolickiego. Z okazji tej rocznicy oczekiwany jest wielki zjazd ze wszystkich krańców świata. — Dn. 20 b. m. na Konsystorzu tajnym został mianowany kardynałem Arcybiskup mechliński, następca kardynała Mercier'a, ks. Józef-Ernest Van Roey. Kard. Van Roey urodził się d. 13 stycznia 1874 r., wyświęcony na kapłana 1897 r., był profesorem na Uniwersytecie w Louvain, a od roku 1907 był wikarjuszem generalnym kard. Mercier'a i głównym jego współpracownikiem w zarządzie diecezją.

Holandja. — W Holandji, według oficjalnych sprawozdań, liczba uczęszczających do szkół wyznaniowych w ubiegłych trzech latach stale wzrastała. Podczas gdy bezwyznaniowe szkoły utraciły 43.000 uczniów, szkoły wyznaniowe zdobyły ich 31.000. Różnica ta w roku bieżącym jeszcze się powiększy, ponieważ ze 147 nowowzniesionych szkół początkujących tylko 29 jest bezwyznaniowych, reszta, t. j. 118, wyznaniowych.

Austrja. — W dniach od 8 — 15 maja odbywał się kongres katolicki (Katholikentag) diecezji miasta Wiednia. Zaczął się

uroczystemi nabożeństwami, które w dn. 8 maja były odprawione we wszystkich kościołach diecezji. W tym dniu również odbyło się 27 okręgowych zebrań katolickich, na których referenci omawiali potrzebę zorganizowania i pogłębienia kotolickiej myśli i katolickiego czynu. Przez cały tydzień codziennie odprawiały się w tumie św. Szczepana wieczorne nabożeństwa z kazaniami. W sobotę, dnia 14 maja odbyło się uroczyste zgromadzenie w obecności kardynała Piffla, Nuncjusza Sibilia, kanclerza ks. Seipla, dwóch ministrów i wielu innych dostojników państwowych. Wygłoszono dwa referaty. Poseł dr. Czermak mówił na temat: *Chrystus i państwo nowożytne*, ks. kanclerz Seipel zaś na temat: *Chrystus i wspólnota narodów*. W niedzielę obradowały od rana delegacje katolickich związków, poświęcone „akcji katolickiej". Po południu odbył się manifestacyjny pochód katolików z rynku na Heldenplatz. Liczbę uczestników pochodu obliczają na 200.000. Podczas pochodu przygrywało 100 orkiestr. Nad postępującymi w szeregach powiewało ponad 500 sztandarów. Szczególnie uderzającym był udział młodzieży. W logji starego zamku ustawiono namiot i ołtarz, na którym spoczął Najświętszy Sakrament. Po śpiewach liturgicznych, wykonanych przez chór, złożony z 1.000 śpiewaków, przemówił kardynał Piffl, posługując się megafonem. Kończąc swoje przemówienie zwrócił się Arcybiskup Wiednia do obecnych z zapytaniem, czy chcą pozostać wiernymi Chrystusowi Panu? Dwieście tysięcy ludzi odpowiedziało z uniesieniem: „*Wir wollen es*". Prasa katolicka stwierdza, że zakończenie kongresu, zwłaszcza pochód, było największą i najwspanialszą manifestacją, jaką Wiedeń po wojnie oglądał.

Łotwa. — Dn. 14 kwietnia r. b. Ojciec święty zamianował J. E. Księdza Arcybiskupa Antoniego Zecchini'ego internuncjuszem w Łotwie.

Meksyk. — Ojciec św. udzielił nadzwyczajnych przywilejów księżom meksykańskim, mocą których w Meksyku księża mogą odprawiać Mszę świętą bez paramentów kościelnych, bez świec i rozpoczynać ją od Offertorium. Umierającym mogą zanosić Komunję świętą ludzie świeccy, tak dzieci jak i dorośli obojga płci. Chorzy mogą się w miarę sił sami komunikować. Z tego możemy wywnioskować, na jak straszne prześladowanie narażony jest Kościół katolicki, i tylko katolicki, w Meksyku. Protestanci bowiem cieszą się wielkiemi względami prezydenta Calles'a, jak sami o tem piszą w swoim dzienniku *The Christian Herald*. Najbliższymi doradcami Calles'a są wychowankowie szkół misjonarskich protestantów; to też otacza je opieką i daje zapomogi ze skarbu państwowego. Ostatnio zaś ofiarował znaczne pieniądze na bezpłatne rozdanie Biblji protestanckiej pomiędzy ludnością. Szczególniejszym poparciem Calles'a cieszy się Y.M.C.A., która z prywatnej szkatuły prezydenta otrzymała 1.000 pesetów na założenie w Meksyku swojej centrali. A więc masonerja, żydowstwo i protestantyzm z Y.M.C.A. kierują krwawym prześladowaniem Kościoła w Meksyku.

Z życia Katolickiego w Kraju.

Archidiecezja warszawska. — W ostatnich dniach odbył się w Warszawie w lokalu Organizacyj Parafjalnych ogólny wiec protestacyjny wszystkich Stowarzyszeń katolickich, zrzeszonych w Lidze Katolickiej pod przewodnictwem ks. prałata Godlewskiego. Tematem obrad był projekt naruszenia niedzieli i świąt, który po rzeczowych przemówieniach pp. referentów, wywołał słuszne oburzenie u zebranych. Uchwalono i przyjęto rezolucję, odpierającą z całą stanowczością zakusy na pogwałcenie chrześcijańskiego stanu posiadania. Drugim tematem była sprawa okólnika pana ministra W.R. i O.P., co do uczestniczenia młodzieży w akcji wychowawczej Y.M.C.A. Referenci zobrazowali niebezpieczeństwo wychowania, propagowanego przez Y.M.C.A, które zostało potępione przez Stolicę Apostolską i Episkopat Polski. Zebrani jednogłośnie podzielili wywody prelegentów i uchwalili zaprotestować kategorycznie przeciw podobnym

eksperymentom p. ministra W. R. i O. P., żądając odwołania odnośnego okólnika. — Pronuncjusz Apostolski, J. Em. Kardynał Wawrzyniec Lauri, dnia 12 b. m wyjechał do Rzymu, gdzie na Konsystorzu Papieskim, mającym się odbyć dn. 20 b. m., otrzyma kapelusz kardynalski. Jego Em. w podróży towarzyszą prałaci ks. dr. Kępiński i ks. dr. Hilchen. Ponieważ Ksiądz Pronuncjusz nie otrzymał dotychczas listów odwoławczych, przeto nie jest wyłączona możliwość powrotu jego do Warszawy. — Z okazji 25-ciolecia biskupstwa Ojciec święty Pius XI, nadesłał J. E. Ks. Arcybiskupowi Roppowi dłuższy serdeczny list z okazji jubileuszu, wyrażający mu życzenia i mianujący go asystentem tronu papieskiego.

Archidiecezja gnieźnieńska i poznańska. — Oficjalna wiadomość o nadaniu P. Prezydentowi przywileju nałożenia biretu kardynalskiego J. Em. Księdzu Prymasowi Hlondowi nadeszła z Rzymu. Uroczystość na Zamku w Warszawie odbędzie się w dn. 29 czerwca.—Przed wyjazdem do Warszawy dokona Ksiądz Prymas uroczystego aktu poświęcenia nowozbudowanego internatu Kongregacji Salezjańskiej w Aleksandrowie. Wyjazd Księdza Prymasa do Stolicy św. nastąpi późną jesienią, gdy zwołany będzie następny konsystorz. Wtedy bowiem otrzyma Ksiądz Prymas kapelusz kardynalski z rąk Ojca św.—Dnia 6 b. m. poświęcił Ksiądz Kardynał Prymas Hlond prastary kościół zwany Katarzynek w Poznaniu i oddał go księżom Zgromadzenia Salezjańskiego. Jestto jeden z najczcigodniejszych zabytków polskiej architektury kościelnej w stylu wczesnego gotyku. Wraz z klasztorem SS. Dominikanek został przez rząd pruski w r. 1822 skonfiskowany i po różnych profanacjach przeznaczony na zburzenie. Cudem przetrwał czasy zaborcze i jako ruina, chyląca się do upadku, wrócił za polskich czasów w posiadanie Kościoła. Odrestaurowany groszem społeczeństwa wielkopolskiego, przywrócony został przez Księdza Kardynała Prymasa na służbę Bożą, ku wielkiej radości i z ogromnym udziałem ludności miasta Poznania. Obok kościoła, poświęconego Najśw. Marji Pannie, Wspomożycielce Wiernych, wzniosą księża Salezjanie bursę dla młodzieży rzemieślniczej i kupieckiej.

Archidiecezja krakowska. — Dnia 12 czerwca w bazylice metropolitalnej odbyła się konsekracja J. E. Ks. d-ra Stanisława Rosponda, nowomianowanego Biskupa tytul. dardańskiego i sufragana krakowskiego. Konsekracji dokonał J. E. Książę-Metropolita krakowski, Adam Sapieha, przy współkonsekratorach IIEE. Księdzu Biskupie tarnowskim Wałędze i Godlewskim, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Diecezja śląska.— J. E. Ksiądz Biskup dr. Lisiecki objął protektorat nad szkołą muzyki kościelnej „św. Grzegorza" w Katowicach. Szkoła ta ma kształcić dobrych organistów i dyrygentów według systemu Ratsybońskiego. Nowy kurs rozpocznie się 1-go września r. b. Bliższych informacyj udziela w każdy wtorek popołudniu ks. Salbert w Państwowem Gimnazjum w Katowicach, ul. Mickiewicza.—Pronuncjusz papieski, J. Em. Kardynał W. Lauri, w drodze do Rzymu, witany był 12 b. m. uroczyście na dworcu, przybranym bogato zielenią, przez Księdza Biskupa Lisieckiego, woj. Grażyńskiego i licznych przedstawicieli stowarzyszeń społecznych i organizacyj.

Diecezja podlaska. — W dzień Wniebowstąpienia Pańskiego (26 maja) J. E. Ks. Biskup podlaski, dr. Henryk Przeździecki, sprowadził z powrotem do kościoła parafjalnego w Białej obraz św. Józafata. Obraz, pędzla artysty-malarza Simlera, był poświęcony przez poprzednika Księdza Biskupa podlaskiego, Księdza Biskupa Szymańskiego. Moskale, przemieniwszy kościół parafjalny na cerkiew, wywieźli obraz św. Józafata do Rosji, skąd obecnie wrócił za pośrednictwem komisji rewindykacyjnej. W uroczystościach z okazji powrotu obrazu brały udział nieprzejrzane tłumy wiernych. W dniu 4-tym września prawdopodobnie wróci również obraz Matki Boskiej Kodeńskiej do Kodnia, skąd go w swoim czasie usunęli rosjanie, przemieniając kościół parafjalny obrz. łacińskiego na cerkiew. Ksiądz Biskup Przeździecki prowadzi obecnie sprawę o określenie, gdzie się znajduje oryginał obrazu Matki

Boskiej Leśniańskiej, wywieziony w swoim czasie przez władze rosyjskie.

Diecezja katowicka. — Niedawno odbyło się w Katowicach uroczyste poświęcenie budowy śląskiej katedry. Poświęcenia tego dokonał Ksiądz Biskup Lisiecki. Katedra stanie na wzgórzu frontem ku miastu. Nawa zajmie powierzchnię o kształcie kwadratu, długości boku przeszło 50 m. Unosząca się nad jego środkiem kopuła będzie miała średnicy 28 m., wysoka będzie na 53 m. Architektoniczną cechą stylową nowej katedry będzie barok. Z katedrą łączyć się mają zabudowania rezydencji biskupiej, tudzież należących do niej urzędów i związanych z nią instytucyj, a będzie to kompleks duży.—W domu rekolekcyjnym księży jezuitów **w Dziedzicach** odbędą się **rekolekcje dla księży** w następujących serjach: Serja II. Początek dn. 11 lipca o godzinie 19, zakończenie dn. 15 lipca o g. 7 rano. Serja III: początek dn. 25 lipca o g. 19, zakończenie dn. 29 lipca o godz. 7 rano. Serja IV: początek dnia 16 sierpnia o g. 19, zakończenie dn. 20 sierpnia o g. 7 rano. Serja V: początek dnia 22 sierpnia o g. 7 rano, zakończenie dnia 26 sierpnia o g. 7 rano. Serja VI: początek d. 12 września o g. 19, zakończenie dnia 16 września o g. 7 rano. Serja VII: początek d. 26 września o g. 19, zakończenie dnia 30 września o g. 7 rano. Serja VIII: początek d. 10 października o g. 19, zakończenie d. 14 października o g. 7 rano. Serja IX: początek dn. 24 października o g. 19, zakończenie d. 8 października o g. 7 rano. Serja X: początek dn. 14 listopada o g. 19, zakończenie d. 18 listopada o g. 8 rano. — Konferencja diecezjalna księży katechetów diecezji katowickiej daje wobec okólnika pana ministra Dobruckiego w sprawie YMCA, wyraz swej głęboko odczutej obawie, że okólnik ten bez wątpienia może być przez wpływy protestanckie, nurtujące w YMCA, łatwo nadużyty, przed czem Stolica Apostolska i Episkopat polski wyraźnie przestrzegają.

Diecezja lubelska. — Rektor Uniwersytetu lubelskiego, ks. dr. Józef Kruszyński, otrzymał za pośrednictwem Nuncjatury Apostolskiej w Warszawie list od J. Em. Sekretarza stanu, kardynała Gasparriego, który w imieniu Ojca świętego dziękuje za złożony adres i przesyła życzenia oraz błogosławieństwo Apostolskie dla Uniwersytetu Lubelskiego. Ojciec św. wyraża radość z powodu pewnych postępów w rozwoju Uniwersytetu i szczególnie podkreśla znaczenie akcji katolickiej. Wyraża następnie głębokie zadowolenie z opieki duchownej, jaka jest udzielana młodzieży akademickiej na terenie Uniwersytetu. Mile wspomina o organizacjach, jak: sodalicje marjańskie żeńska i męska, Towarzystwo misyjne młodzieży akademickiej, „Odrodzenie“, i przesyła błogosławieństwo Apostolskie rektorowi, profesorom i wszystkiej młodzieży, skupiającej się w murach Uniwersytetu Lubelskiego.

Odpowiedzi Redakcji.

W. P. Jeden z wielu.—Artykuł „Baczność“ otrzymaliśmy zapóźno, przeto nie mogliśmy go wykorzystać. „Termin plebiscytu, pisze W. P., kończy się 14 czerwca“, więc treść artykułu staje się bezprzedmiotową. Oczywiście, ustawa z dn. 14 maja 1924 r. o przerachowaniu wielu postawiła w ciężkiej sytuacji. Nie możemy jednak jej omawiać w „Wiad. Archid.“ ze względu, że lepiej tę sprawę poruszać w prasie o charakterze ogólnym. Adres *ks. J. Zaniewskiego,* który posiada kartki plebiscytowe, chętnie podajemy: Wilno, ul. Konarskiego 13 m. 11. Rękopis zwracamy pocztą.

P. T. Komitet Wyd. *„Parlament Rzeczypospolitej Polskiej“.* Ze względu na szczupłość naszego wydawnictwa, prospektu umieścić nie możemy.

Drukowane za zezwoleniem Władzy Duchownej.

Redaktor i Wydawca

X. FRANCISZEK KAFARSKI.

DRUK JÓZEFA ZAWADZKIEGO W WILNIE.